

Innhold

Inngang	12
Hva er inkluderende undervisning?	12
Status på tilgang og barrierer i høyere utdanning	13
Den norske konteksten	13
Underviseres perspektiv	15
Studenters perspektiv	16
Et overordnet perspektiv	18
Om boken	20
Bakgrunn	20
Målsetting	23
Menneskene bak eksemplene	24
Bokens oppbygging	25
En refleksiv innfallsvinkel	25
De fem hovedkapitlene	26
Kapittel 1	
Pedagogisk miljø	29
Introduksjon	29
Hva er et inkluderende pedagogisk miljø?	29
Underviseres formidlingskompetanse og inkluderingsansvar	29

Søk mangfoldsbevissthet	33
Hvorfor skjuler mange studenter behovene sine?	33
Bruk aktiv bevisstgjøring	42
Gjør en strategisk kartlegging av studentgruppen	47
Etabler et støttende miljø i undervisningen	51
Reflekter over hvem du er i møte med studentene	51
Hold inkluderende introduksjoner	55
Ta stilling til krav om dokumentasjon	58
Tilby alternativer	62
Eksamensformer	64
Obligatorisk tilstedeværelse	65
Muntlige fremlegg	66
Gruppearbeid	68
Skap åpne kommunikasjonskanaler	74
Vær bevisst på ditt eget språkvalg	75
Gi studentene medbestemmelse	79
Juster deg i tråd med studentenes tilbakemeldinger	80
Opprett muligheter til å gi anonyme tilbakemeldinger	81
Bruk et meningsfullt språk	81
Sjekk studentenes forståelse	82
Husk avtaler du har gjort med studentene	82
Reduser språklige utfordringer	83
Presenter relevant informasjon på eget initiativ	85
Ha kjennskap til tekniske verktøy	87
Oppsummering	88

Kapittel 2

Visuelt miljø	90
Introduksjon	90
Hva er et inkluderende visuelt miljø?	90
Fjern visuell støy	91
Bruk parallelle informasjonskilder	93
Utfyllende forklaringer	93
Gruppearbeid	95
Videofiler, lydfiler og tekstalternativer	97
Teksting av video- og lydfiler	97
Opptak av undervisningen	98
Skriftlige tilbakemeldinger	101
Muliggjør tidlig forberedelse	101
Legg ut pensumlister tidlig	101
Legg ut presentasjoner i god tid	102
Oppsummering	103

Kapittel 3

Lydmiljø	104
Introduksjon	104
Hva er et inkluderende lydmiljø?	104
Vær bevisst på kroppsspråk	106
Skap gode lydrammer for gruppearbeid	109
Bruk teksting	111
Lyd- og filmavspillinger	111
Bruk teleslynge, mikrofon og lydanlegg	114
Legg til rette for tolking	117

Tegnspråktolking	117
Skrivetolking	119
Oppsummering	120

Kapittel 4

Fysisk miljø .....

Introduksjon	122
Hva er et inkluderende fysisk miljø?	122
Identifiser fordommer i rommet	125
Bruk handlingsrommet kreativt	129
Legg til rette for adkomst og tilgjengelighet	131
Bruk rom som dekker studentenes behov	132
Bytt rom ved behov	132
Rydd rommet før bruk	135
Informert om de fysiske forholdene på emnesiden	136
Oppsummering	137

Kapittel 5

Digitalt miljø .....

Introduksjon	138
Hva er et inkluderende digitalt miljø?	138
Lag universelt utformet undervisningsmateriell	140
Skriftstørrelse og fonter	140
Farger og kontraster	142
Forenklede versjoner	149
Bruk gode oppskrifter og test tilgjengeligheten	149
Legg til rette for god kommunikasjon i digital undervisning	151
Oppsummering	153

Utgang	155
Den refleksive veien videre	155
Takk	156
Referanser	160